

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Кіровоградської обласної державної адміністрації
Олександрійський педагогічний фаховий коледж
імені В.О. Сухомлинського

Введено в дію
наказом директора коледжу
№9/02-03 від 31.01.2022

Затверджено
на засіданні педагогічної ради
Протокол №1 від 27.01.22

**Положення
про самостійну роботу студентів
в Олександрійському педагогічному
фаховому коледжі
імені В.О. Сухомлинського**

Погоджено
на засіданні методичної ради
Протокол №4 від 05.12.21

I. Загальні положення

1.1. Положення розроблено на основі Положення про організацію освітнього процесу в Олександрійському педагогічному фаховому коледжі імені В.О. Сухомлинського.

1.2. Самостійна робота студента (далі - СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

1.3. Завдання Положення:

- створити передумови для впровадження єдиного підходу викладачів до організації СРС;
- створити організаційно-методичні засади щодо розвитку у студентів мотивації до виконання самостійної роботи.

1.4. Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей і активізація розумової діяльності студентів;
- формування у здобувачів освіти потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- здобуття студентом глибокої системи знань як ознаки їх міцності;
- використання самостійної роботи студентів як засобу формування моральноволевих зусиль.

1.5. Завдання самостійної роботи студентів – навчити студентів самостійно працювати з літературою:

- виділяти головне в тексті;
- складати простий і розгорнутий план;
- складати конспект;
- вміти працювати з ілюстрованими роботами (схемами, графіками, діаграмами);
- систематизувати текст у таблиці;
- опрацювати декілька джерел;
- користуватися довідковою літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і його осмислювати;
- прищепити навички щоденної самостійної роботи в одержанні та узагальненні знань, умінь і навичок.

1.6. Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення та дидактичної мети в реалізації освітньо-професійної програми.

1.7. Навчальний час, відведений для виконання самостійної роботи студентів, визначається робочими навчальними планами та індивідуальними планами здобувачів освіти.

1.8. Самостійна робота студента забезпечується інформаційно-методичними засобами (підручники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, комплекти індивідуальних семестрових завдань, комп'ютерні

навчальні комплекси, методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, які повинні мати також і електронні версії) та матеріально-технічними засобами, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни.

1.9. Звіти про самостійну роботу студенти повинні складати у вигляді тезисних викладок, графічних зображень, таблиць систематизованого матеріалу, опорних конспектів, мікроконспектів, тез.

II. Зміст і організація самостійної роботи

Зміст самостійної роботи студентів із конкретної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни, робочою навчальною програмою вивчення дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та рекомендаціями викладача.

На самостійну роботу можуть виноситись:

- частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- окремі практичні роботи, які не потребують безпосереднього керівництва викладача;
- окремі питання, що висвітлюються в літературних джерелах та які не розглядаються на лекціях;
- підготовка до семінарських, практичних (лабораторних) занять;
- розв'язання задач; письмове оформлення схем, діаграм;
- виконання індивідуальних завдань (написання реферату за заданою проблематикою; пошук (добір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися в бібліотеці коледжу, в навчальних кабінетах, лабораторіях, а також у домашніх умовах.

Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни:

- основна література (підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо);
- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- методичні матеріали, які повинні передбачити можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Під час планування самостійної роботи рекомендується створити програму самостійної роботи з навчальної дисципліни у вигляді таблиці:

Тема, яка вноситься на самостійну роботу	Кількість годин	Знання і навички, якими необхідно оволодіти	Вид навчального завдання до самостійної роботи	Форми контролю	Література
1	2	3	4	5	6

III. Види самостійної роботи та орієнтовні витрати часу на їх виконання

3.1. Можуть виконуватись такі види самостійних робіт, які вважаються як **індивідуальні завдання**:

- переробка інформації, отриманої безпосередньо на аудиторних навчальних заняттях;
- робота з підручником, навчальним посібником, дидактичними матеріалами;
- самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту;
- робота з довідковою літературою;
- творчі завдання (доповіді, проекти, огляди тощо);
- виконання підготовчої роботи до лабораторних і практичних занять;
- виконання тих лабораторних і практичних робіт, які не потребують безпосереднього керівництва викладача;
- написання рефератів;
- створення презентацій до всіх видів повідомлень;
- розв'язування задач;
- виконання вправ;
- виконання курсових робіт та підготовка до їх захисту.

3.2. Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом і теоретичного матеріалу, закріпленню та узагальненню отриманих знань, формуванню вмінь, використанню знань для комплексного вирішення відповідних професійних завдань.

3.3. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з боку викладача.

3.4. **Реферати** – це види індивідуальних завдань, які передбачають вирішення конкретних практичних навчальних завдань із використанням відомого, а також (або) самостійно вивченого теоретичного матеріалу.

3.5. Вищезазначені види індивідуальних завдань повинні сприяти поглибленню та розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвивати навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

3.6. Реферати як форма індивідуального завдання рекомендується для виконання з навчальних дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклів.

3.7. Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умови наявності у студентів певних навичок:

- уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат);
- проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз).

3.8. Самостійні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах, у вигляді креслення, графіків, кросвордів тощо.

3.9. Кращі роботи, як зразки, залишаються в навчальних кабінетах (лабораторіях), експонуються на виставці студентських робіт тощо.

3.10. Орієнтовні витрати часу на виконання окремих видів самостійної роботи

№	Види самостійної роботи студентів	Витрати часу на їх виконання
1	2	3
1	Підготовка до лабораторних і практичних занять, семінарів тощо	1 год. на 2 год. навчальних занять
2	Підготовка до захисту лабораторних робіт, складання заліків та екзаменів	до 3 год. на кожен вид.
3	Опрацювання інформації, отриманої безпосередньо на обов'язкових навчальних заняттях, у тому числі опрацювання матеріалу, який викладено на лекціях за рахунок роботи з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій	1 год. на 2 год. лекційних занять
4	Окремі практичні роботи, які не потребують безпосереднього керівництва викладача	до 2 год./роб.
5	Самостійне вивчення окремих тем або питань зі складанням конспекту	1 година на: - 6 стор. тексту для загальноосвітніх дисциплін; - 12 стор. тексту для фахових дисциплін; - 1 стор. перекладу
6	Реферати (есе)	2 години на: - 6 стор. тексту для загальноосвітніх дисциплін; - 12 стор. тексту для фахових дисциплін.
7	Курсові роботи	(15-40) год./роботу
8	Розв'язування задач	(0,5-1,0) год./задачу
9	Творчі завдання (доповіді, проєкти, тощо) Підготовка письмових розгорнутих відповідей	2 години на: - 1 стор. тексту для технічних дисциплін; - 2 стор. тексту для гуманітарних дисциплін
10	Складання картотеки літератури та бібліографічних оглядів за змістом фахової діяльності	1 година на 10 бібліографічних одиниць
11	Добір власної бібліотечки з основних напрямів фахової діяльності	1 година на 10 бібліографічних одиниць

3.11. **Курсова робота** з навчальної дисципліни – це форма самостійної навчальної діяльності, яка є важливим засобом поглиблення, уточнення й систематизації знань, оволодіння методами вивчення, аналізу й узагальнення позитивного педагогічного досвіду, розвитку науково-логічного мислення, творчого підходу до педагогічного процесу.

Курсова робота – важлива складова частина навчального процесу. Виконується студентами на 2 та 4 курсах педагогічного коледжу із психолого-педагогічних дисциплін, методик, навчальних дисциплін додаткової кваліфікації.

3.12. Курсова робота виконується самостійно, під керівництвом викладача, на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань і вмінь.

3.13. Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни та тісно пов'язуватись із практичними потребами діяльності майбутнього фахівця.

3.14. Студентам надається право вибору теми курсової роботи.

3.15. Темі курсових робіт розглядаються на засіданні циклової комісії та затверджуються наказом директора по коледжу.

3.16. Мета, завдання, порядок виконання курсових робіт, зміст, обсяг окремих частин, інші вимоги наводяться в Положенні щодо написання та захисту курсових робіт і в рекомендаціях, які щорічно оновлюються після процесу захисту робіт.

3.17. Захист курсових робіт здійснюється перед комісією, призначеною наказом директора коледжу.

3.18. Результати захисту курсової роботи оцінюють за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). У разі отримання незадовільної оцінки студент за рішенням комісії доопрацьовує роботу та повторно її захищає.

3.19. Студент, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

3.20. Підсумки курсового проектування обговорюються на засіданнях циклових комісій.

IV. Система навчально-методичних засобів для забезпечення самостійної роботи

Під час самостійного опрацювання навчального матеріалу велике значення для студента має навчально-методичний пакет, зміст якого передбачає:

- робочу програму з навчальної дисципліни з чітким визначенням змісту й обсягу аудиторної та позааудиторної навчальної роботи;
- конспекти лекцій, опорні конспекти, схеми, таблиці тощо;
- методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи;
- перелік тем курсових робіт;
- перелік питань, що виносяться на семінарські заняття;
- розробку контрольних завдань, запитань, тестів для самоперевірки;

- перелік літератури;
- робочий зошит з виконання самостійної роботи, окремі картки, альбомні листки, креслення тощо.

Складовими методичних рекомендацій щодо виконання самостійної роботи можуть бути:

- тема;
- план;
- література;
- перелік знань і вмінь, набутих студентами після опрацювання теми;
- конкретні завдання студенту з кожного винесеного питання з методичними порадами щодо їх виконання; перелік контрольних питань для самоперевірки.

Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умови наявності у студентів певних навичок: уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, схем, опорних конспектів, мікроконспектів тощо); готувати презентаційні матеріали для звіту щодо проведеної самостійної роботи.

Орієнтовані рекомендації роботи студентів із літературою зазначені в додатку.

V. Організація контрольних заходів самостійної роботи студентів

5.1. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів. Виконання самостійної роботи перевіряється переважно під час поточного контролю знань.

5.2. Поточний контроль є органічною частиною освітнього процесу та проводиться під час лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять.

5.3. Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5-10 хв.);
- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5-10 хв.), яке може проводитися, наприклад, у формі тестування.

5.4. Виконання деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватись під час проведення лабораторних і практичних занять, під час проведення семінарів (деякі питання семінару можуть торкатися тем, які частково або повністю опрацьовувалася самостійно). Викладач може передбачити проведення семінару повністю за темами самостійної роботи.

5.5. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою навчальною програмою для засвоєння студентами у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час проведення занять.

5.6. Контроль за опрацюванням навчального матеріалу, винесеного на самостійну роботу, може проводитись викладачем на консультаціях.

5.7. Оцінювання самостійної роботи може проводитись за впровадженою шкалою в коледжі.

5.8. Результати поточного контролю за самостійну роботу студентів фіксуються в журналі обліку роботи викладачів і академічної групи.

5.9. Форми та методи керівництва й контролю, зазначені вище, є ефективними лише за умови чіткого планування викладачем самостійної роботи студентів та інформування про цей план на вступному занятті.

Орієнтовні рекомендації роботи студентів із літературою

Опрацювання матеріалу потрібно розпочинати із прочитання всього тексту, параграфу, дотримуючись таких правил:

1. Зосередитися на тому, що читаєш;
2. Виділити саму суттєвість прочитаного, відкидаючи дрібниці;
3. Зрозуміти думку автора чітко та ясно, і це допоможе виробити чітку та власну думку;
4. Мислити послідовно та обережно;
5. Уявити ясно те, що читаєш.

У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів знаходити у словнику іншомовних слів і у спеціальних довідниках із професії.

Незрозумілі місця, фрази, вирази перечитувати декілька разів, щоб зрозуміти їхній смисл.

У тексті зустрічаються окремі слова, фрази, або цілі речення, що виділені курсивом, жирним шрифтом. Це свідчить про акцент автора на основному.

Після прочитання тексту необхідно:

1. Виділити головну думку автора;
2. Виділити основні питання тексту від другорядних;
3. Усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями та життям (практикою);
4. Закріпити прочитане у свідомості;
5. Пов'язати нові знання з попередніми в даній галузі;
6. Перейти до заключного етапу засвоєння та опрацювання – до записів.

Записи необхідно починати з назви теми та посібника, прізвища автора, року видання та назви видавництва. Якщо це журнал, то рік і номер видання, заголовки статті. Після чого потрібно скласти план, тобто короткий перелік основних питань тексту в логічній послідовності теми.

Складання плану або тез логічного за змістом уривка тексту сприяє кращому розумінню його змісту. План може бути простий або розгорнутий, тобто більш поглиблений, особливо під час опрацювання додаткової літератури за даною темою.

Після складання плану необхідно перейти до ведення записів. Записи необхідно вести розбірливо й чітко. Вони можуть бути короткі або розгорнуті – залежно від рівня знань студента, багатства його літературної та професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою. По мірі клопіткої та

систематичної праці, записи повинні носити тезисний характер і бути логічно послідовними.

Для зручності користування записами необхідно залишати поля для заміток і вільні рядки для доповнень. Записи не повинні бути одноманітними. У них необхідно виділяти важливі місця, головні слова, які акцентуються різним шрифтом або різним кольором шрифтів, підкреслюванням, замітками на полях, рамками, стовпчиками тощо.

Записи можуть бути у вигляді конспекта або розгорнутих тез, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Конспект (лат. *conspetus* – огляд) – це коротка, стисла, послідовно викладена за текстом універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватися різними вищезазначеними записами. Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану, у яких виділені основні думки, положення, підтвердження прикладами. Усі питання плану повинні бути пов'язані між собою.

Виписки використовуються з метою виділення найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формулювання правил і законів.

Цитата (лат. *citare* – визнавати) – це послідовний вислів, яким підкреслюється основні положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, виписується послідовно, грамотно та вказується джерело цитати.

Важливим елементом конспектування є вміння використовувати **ілюстровані роботи** (схеми, графіки, діаграми) та **систематизовані таблиці**.

Викладач повинен акцентувати увагу студентів на необхідності виконання та значенні графічних зображень і систематизованих таблиць, навчити їх самостійно складати такі таблиці та користуватися під час теоретичного викладу матеріалу.

Складання тематичних графічних зображень і таблиць сприяє кращому засвоєнню однорідних явищ, дозволяє простежити за розвитком одного й того самого явища, тобто охопити весь навчальний матеріал теми.

Систематизовані таблиці дозволяють студентам узагальнити набуті знання, проаналізувати одержану інформацію. Складання ілюстрованих матеріалів проявляє творчу та свідому активність студента до оволодіння знаннями, сприяє формуванню практичних умінь і навичок до самостійної вдумливої роботи.

Навички конспектування виробляють уміння студента до написання рефератів.

Реферат (лат. *reffere* – докладувати, повідомляти) – це короткий виклад суттєвості змісту якої-небудь книги, теми чи окремого питання прочитаного джерела.

Реферат викладають у вигляді вільного запису своїми словами, дотримуючись послідовності фактів згідно із джерелами та супроводжувальними виписками, цитатами, ілюстративними матеріалами.

Необхідно привчити студентів користуватися великою кількістю джерел для написання реферату. Це дає можливість повно висвітлити тему та навчитися зіставляти вислови, думки, цифрові дані різних авторів.